

Передмова

Війна...

Вона завжди приходить несподівано, навіть коли очікуєш її у підсвідомості або володієш інформацією про вірогідність її початку.

У 2013–2014 роках я працював в інформаційно-аналітичному підрозділі воєнної розвідки України і мав можливість вивчати та аналізувати потік повідомлень про підготовку Росії до втручання в події в Україні. Ми бачили нарощування російської військової присутності на кордонах із Україною, а також активність російської п'ятої колони та підрозділів Чорноморського флоту в Криму.

Ця інформація регулярно доводилася до політичного та військового керівництва країни. Саме того керівництва, яке потім у повному складі зрадило Україну.

А потім наступив ранок 22 лютого 2014 року, коли Україна прокинулася без президента, прем'єр-міністра, міністра оборони, міністра внутрішніх справ, голови СБУ. Всі вони втекли в Росію.

В країні залишилися тільки розгублений парламент, розвалене військо та нестабільна економіка. Європа та США пасивно спостерігали за розвитком подій, не розуміючи, що відбувається.

Саме в цей в момент в Криму з'явилися «зелені» чоловічки.

Війна 2014 року увірвалася в життя українців, як непередбачуваний шторм, до якого ніхто не готувався. Ніхто не очікував такого підступництва та підлості від сусіда, якого ти вважав майже своїм родичем.

В цих бурхливих подіях суспільству не вистачало достовірної інформації про те, що відбувалося в Криму та на Сході України. Телебачення та Інтернет були переповнені сумішшю реальних та фейкових сюжетів.

Ця книга є справжнім літописом подій 2014 — початку 2015 років в Криму та на Сході України. В ній зібрані факти та коментарі, які будуть цікавими як для пересічного читача, так і для дослідника іс-

торії гібридних війн. Важливо те, що автор сам був учасником цих подій і може сміливо претендувати на достовірність своєї розповіді.

Війна — це завжди момент істини для тих, кого вона зачепила. Вона знімає з людей маски мирного життя і показує їх такими, якими вони є насправді. Буває так, що тихі та непримітні люди раптом стають героями, а галасливі та пафосні політики можуть виявитися зрадниками або боягузами.

Згадані в книзі бої за Донецький аеропорт, Савур-Могили, Іловайськ та Дебальцево назавжди увійшли в історію України як приклади стійкості та героїзму наших вояків, добровольців та волонтерів.

На їхніх прикладах будуть виховуватися наступні покоління української молоді.

Ця книга для них.

Будь-яка криза, а тим більше війна, є тестом на зрілість громадянського суспільства. Феномен волонтерів та добровольчих батальйонів в Україні виявився повною несподіванкою для Путіна та його оточення.

Не виправдалися також очікування Москви щодо масової підтримки ідей «руського мира» на Сході України. Це змусило Путіна направити своїх військових в Україну з тим, щоб не допустити колапсу п'ятої колони та російських найманців.

Після цього участь Росії у конфлікті стала очевидною для усього світу.

Росія вперше в своїй сучасній історії потрапила під міжнародні санкції.

Розпочався процес її поступового економічного, політичного та соціального занепаду. Почали збуватися слова Збігнева Бжезінського: «Без України Росія перестає бути імперією».

Ця книга про цей феномен.

Рано чи пізно Росія буде змушена піти з України, і ми дізнаємося більше деталей про технології та нюанси цієї гібридної війни. Але основне, що зупинило реалізацію путінського сценарію «примушення України до миру», це дух та самопожертва українського народу.

Про це ця книга.

Слава Україні!

Володимир ГАВРИЛОВ.

*Генерал-майор запасу, колишній аташе
з питань оборони України в США, Великій Британії
та Румунії, директор благодійного фонду
«Ветеранська десятка»*

1. Анексія Криму

У ніч на 27 лютого 2014 року група невідомих озброєних людей захопила Кримський парламент у Сімферополі, столиці Автономної Республіки Крим, та повісила російський прапор на даху будівлі. Вранці інше озброєне угруповання окупувало село Чонгар на Херсонщині, перерізавши ключову дорогу на півострів Крим.

Через деякий час бронетранспортери без розпізнавальних знаків уже їздили по прилеглих полях, а люди у військовій формі без розпізнавальних знаків почали встановлення мін на підступах до моста, що веде до Криму.

Так почалася анексія півострова Крим. Це був початок війни.

У радянські часи основною базою Радянського Чорноморського флоту було місто і порт Севастополь. У 1991 році Крим вийшов з-під контролю Москви разом з Україною, що отримала Незалежність. Однак Росія, вважаючи себе спадкоємицею СРСР, не могла відмовитися від Чорноморського флоту як противаги 6-му флоту США у Середземному морі.

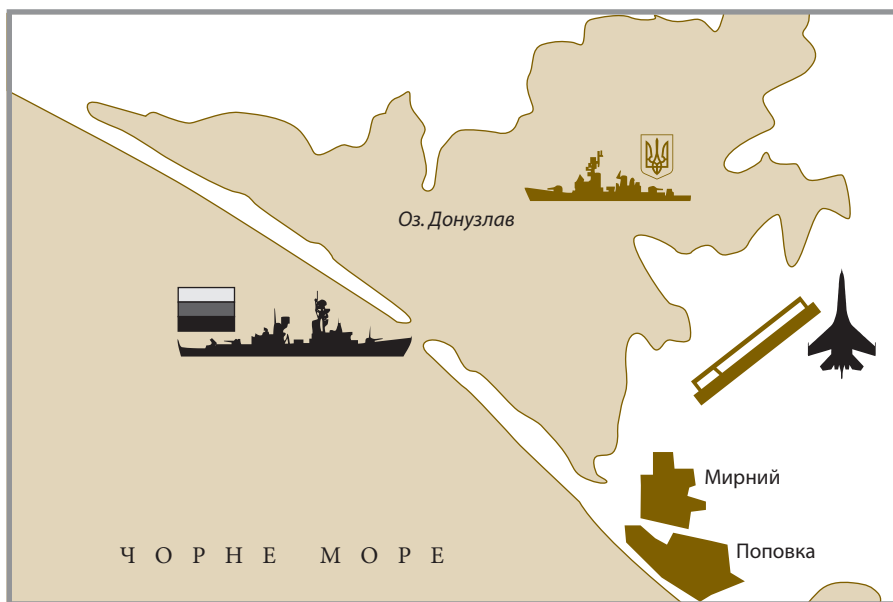
Чорноморський флот СРСР був розділений між двома країнами, разом із його базами та кораблями. Процес поділу тривав до 1997 року і відбувався на тлі багатьох дипломатичних суперечок. Згідно з початковим планом, російську частину Чорноморського флоту потрібно було передислокувати до Новоросійська, де планувалася модернізація та розширення військово-морської бази. До того моменту Росія кримські бази орендувала.

Перший прикордонний конфлікт відбувся ще в 2003 році, і це можна назвати репетицією вторгнення. Тоді російське керівництво наказало побудувати дамбу від Таманського півострова до українського острова Тузла, що розташований на кордоні двох країн.

Озеро
Донузлав. База
українського
флоту

Будівельники працювали в три зміни, виконуючи близько 150 метрів земляних робіт на добу.

Після того як дамба дійшла до прикордонного понтона поблизу острова, загін українських морських піхотинців висадився на Тузлі. На березі були організовані позиції реактивної артилерії, налагоджено підвезення боєприпасів, і велика війна за невеликий острів (приблизно 3 квадратні кілометри) буквально маячила на горизонті. Але політики двох країн домовилися, і росіяни відступили. Хоча і ненадовго.

У 2005 році відбулася друга репетиція вторгнення. Російські морські піхотинці висадилися на Керченському півострові без попередньої згоди української влади. З бази в місті Темрюк (Росія) вони морем дісталися до мису Опук в українському Криму і висадилися на берег зі зброєю та технікою.

Українське командування оперативно відреагувало. Назустріч російським військам були висунуті десантники 79-ї аеромобільної та 25-ї повітрянодесантної бригад. Також була забезпечена підтримка з повітря. В результаті українські війська зайняли ключові висоти в районі мису Опук, тим самим блокуючи рух російських сил, і змусили їх повернутися на базу.

Стандартне
позначення
батальйону в
країнах НАТО
(на картах та
схемах)

Батальйон — основний тактичний підрозділ у сухопутних військах, повітрянодесантних військах та частинах морської піхоти. Батальйон може бути частиною полку чи бригади або бути окремим підрозділом. Складається з декількох рот (зазвичай три роти). Чисельність батальйону (залежно від специфіки використання підрозділу) коливається в межах

від 100 до 800 осіб. Формування відповідного рівня в артилерії називається дивізіоном. Батальйон є найменшим підрозділом, що має власний штаб. Тимчасово сформований батальйон, військовослужбовці якого зібрані для вирішення будь-якого завдання з різних підрозділів або частин, називається зведеним батальйоном.

Іншими словами, коли йдеться про російську анексію Криму, важливо розуміти, що протистояння в Криму — дуже давня історія. Проросійська пропаганда постійно поширювалася серед місцевих жителів Криму. Політтехнологи додавали олії у вогонь, граючи на мовних відмінностях, здобуваючи додаткові голоси на виборах у Росії та в Україні, всіляко виділяючи «російськомовних» людей.

І в той час, як по всій Україні політична агітація відбувалась державною українською мовою, в Криму політичні сили робили свої білборди російською. Це відокремлення за мовною ознакою, природно, розділило людей і у їхніх поглядах ...

Розділяй та володарюй

Спеціальна операція з захоплення Кримського півострова розпочалася 20 лютого 2014 року. Пізніше МО Російської Федерації випустило медаль «За повернення Криму», де ця дата зафіксована.

Уже 23 лютого в Севастополі відбувся масштабний мітинг, на якому люди «ухвалили» постанову про те, що перерахування податків у Київ припиняється, а громадянин Росії Олексій Чалий призначається мером українського міста Севастополь.

25 лютого подібний мітинг відбувся у Сімферополі.

У ніч на 26 лютого 2014 року в гру вступила Росія. Люди у російській військовій формі, але без розпізнавальних знаків, на російській військовій техніці, але без номерів, раптово з'явилися по всьому Кримському півострові. Вони взяли під контроль Сімферопольський аеропорт, військовий аеродром Бельбек та Керченський поромний термінал.

Із самого початку операції Крим був перетворений на острів, доступ на який контролювали «маленькі зелені чоловічки» (так ЗМІ

79-та окрема Миколаївська десантно-штурмова бригада (79 ОДШБр) Базується у м. Миколаїв. Після розпаду СРСР, в 1992 40-ва окрема десантно-штурмова бригада перейшла під юрисдикцію України і ввійшла до складу ЗСУ під назвою 40-ва окрема аеромобільна бригада. У 1999 частину було переформовано у 79-й окремий аеромобільний полк. Десантники 79-го полку брали участь у миротворчих операціях під егідою ООН в Сьєрра-Леоне, Іраку, Лівії та країнах колишньої Югославії (Сербія, Косово, Македонія, Чорногорія). 1 липня 2007 шляхом об'єднання 79-го аеромобільного полку з 11-м полком армійської авіації була створена експериментальна 79-та окрема аеромобільна бригада. 2 березня 2014 частина

1-го батальйону бригади була піднята за тривогию. Підрозділ направили в Херсонську область, на перехід до Криму. Існував план перекинути підрозділ на північ Криму і закріпитися там у кількох населених пунктах. Один з офіцерів бригади, (на той момент) майор Дмитро Марченко, під виглядом таксиста на цивільному автомобілі їздив до Армянська оцінити ситуацію. Але виявилось, що у місті головну трасу вже контролювали російські війська, і план було скасовано. В 20-х числах березня 2014 формувався вже 2-й батальйон з людей, призваних в рамках мобілізації. Із 2016 аеромобільну бригаду було доповнено танковою ротою, після чого бригада була переформована і отримала назву — 79-та окрема десантно-штурмова бригада.

назвали російських військових). Зі свого боку російські ЗМІ назвали цих солдатів «ввічливими людьми».

Щоб зрозуміти походження «ввічливих людей», нам доведеться ще раз зазирнути в минуле.

У 2009 році Російська Федерація почала створювати Сили спеціальних операцій (ССО). Це високопідготовлені війська, призначені для досягнення політичних та економічних цілей Росії в будь-якій географічній точці світу. Російські ЗМІ назвали їх «військами, які воюють у мирний час». Грубо кажучи, ССО відволікає уряд країни-цілі від зовнішніх проблем, створюючи проблеми внутрішні. Дестабілізація ситуації, розхитування громадської думки, провокування заворушень чи навіть збройного повстання, усунення певних осіб під виглядом звичайного отруєння чи пограбування або викрадення їх під маскою «терористів» — це все завдання, які виконують ССО.

Деякі місії можна здійснити через посередників, просто передавши зброю організованим злочинним групам або масам людей, які незадоволені політикою конкретної держави. Ці групи можна знайти майже в будь-якій країні, і, потрапивши під командування та нагляд висококваліфікованого керівника та за рахунок зовнішнього фінан-

25-та окрема Дніпропетровська повітрянодесантна бригада (25 ОПДБр)

Базується у смт Гвардійське Дніпропетровської області. Бригада здатна десантуватися парашутним способом майже у повному складі, разом з технікою. Для цього на озброєнні перебуває призначена для десантування з парашутом бронетехніка — БМД-1, БМД-2, БТР-Д, 2С9 «Нона». 5 травня 1993 в місті Болград Одеської області на базі 217-го гвардійського парашутно-десантного полку було сформовано 25-ту повітрянодесантну бригаду ЗСУ. 5 червня 1993 особовий склад бригади склав присягу на вірність народу України, а остаточне формування підрозділу було закінчене 1 грудня

того ж року. В період з травня по липень 2002 25-та повітрянодесантна бригада була передислокована в смт Гвардійське Новомосковського району Дніпропетровської області й отримала почесну назву «Дніпропетровська». У 1993—2013 частини бригади залучалися Україною для виконання міжнародних миротворчих місій під егідою ООН. Станом на початок 2014 лише один батальйон бригади був цілком боєздатний — 1-й повітрянодесантний батальйон, котрий регулярно до того залучався до участі в навчаннях. Але навіть у такому стані бригада була одним із найбільш боєздатних військових формувань ЗСУ.

Дмитро Марченко.

Український військовий, офіцер, учасник російсько-української війни. В 2014 — майор 79-ї бригади, Марченко на власному автомобілі під виглядом таксиста вів розвідку в районі Перекопського валу та Джанкойського

аеродрому. В жовтні 2014 — брав участь в боях за Донецький аеропорт. 4 грудня 2014 був нагороджений орденом Богдана Хмельницького 3-го ступеня. У вересні 2015

призначений на посаду начальника Головного управління розвитку та супроводження матеріального забезпечення Збройних сил України. Завданням цієї структури став перехід ЗСУ на стандарти НАТО у речовому і продовольчому забезпеченні, розробка нових зразків речового забезпечення, створення технічних умов за стандартами НАТО, контроль за процесом виробництва і якістю виробленої продукції, а також контроль над тендерними закупівлями для армії. 3 травня 2019 отримав звання генерал-майора. Українські ЗМІ охарактеризували Марченка як «одного із головних двигунів реформ у секторі матеріального забезпечення Збройних сил».

сування, вони можуть стати потужною силою, з якою слід рахуватися. ССО також здійснює нагляд за створенням і навчанням партизанських загонів.

Російські ССО заздалегідь почали працювати в Криму. Комунікаційні лінії були перерізани, а більшість українських високорангових командирів у Криму були або підкуплені, або переверовані на бік РФ. Вони відкрили свої гарнізонні ворота без бою. Ті, хто не здався, навпаки, перебували в ізоляції і відриві від зовнішнього світу та не отримували жодних наказів.

Без офіційного оголошення війни Збройні сили України (ЗСУ) стали заручниками ситуації. За законами мирного часу, українські військові не мали права застосовувати зброю проти агресивних проросійських демонстрантів.

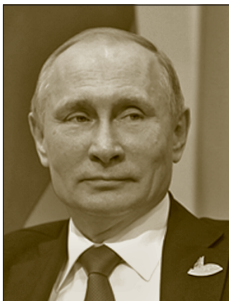
Бази Чорноморського флоту Росії в Криму почали запасати паливо та боєприпаси ще в листопаді 2013 року. Наприклад, кількість лише авіаційного палива, яке було доставлено до Криму, перевищило звичайну кількість запасів на 300 відсотків (45 цистерн замість 12). Війська почали таємно прибувати в перші дні 2014 року. Враховуючи лише цей факт, не дивно, що російська армія змогла оперативно блокувати або взяти під контроль всі українські бази в Криму протягом декількох днів.

Чому було так багато зради? Що саме спонукало стільки українських солдатів зрадити свою країну, людей, перед якими вони склали присягу на вірність? Відповідь доволі проста. Зусиллями проросійського керівництва країни українську армію було фактично знищено. Українським військовослужбовцям платили в кілька разів менше, ніж їх російським колегам, які були їхніми сусідами в Криму. До 2014 року середня місячна зарплата українського військовослужбовця становила трохи більше як 150 доларів. Фінансування армії

Медаль «За повернення Криму» — нагорода МО РФ, яка офіційно була введена 21 березня 2014 наказом міністра оборони РФ № 160. Цією медаллю відзначено військовослужбовців ЗС РФ та цивільних осіб, які брали участь в операції з захоплення Кримського півострова. На реверсі медалі

викарбувані дати 20.02.14—18.03.14, що вказують на фактичний початок операції. Важливо: 20.02.2014 колишній президент України Віктор Янукович ще перебував в Києві, і, відповідно, заяви Кремля про те, що Крим нібито «не визнав» нової влади в Україні, не відповідають дійсності.

Володимир Путін — російський політичний діяч, колишній офіцер зовнішньої розвідки КДБ СРСР. В 1999 був призначений на посаду прем'єр-міністра РФ, згодом, після відставки президента Єльцина, виконував обов'язки президента. Після

перемоги на виборах в 1999 обіймав посаду голови держави до 2008. Зважаючи на те, що згідно з російським законодавством, особа має право бути президентом тільки два терміни поспіль, в період з 2008 по 2012 Путін знову став прем'єр-міністром, але де-факто лишився незмінним керівником Російської Федерації. Після перемоги на виборах в 2012 Путін втретє став президентом РФ. В 2018 був переобраний на черговий термін.

було на низькому рівні, а війська страждали від недостатнього забезпечення паливом та запасними частинами.

1 березня 2014 року президент Володимир Путін попросив дозволу Ради Федерації на використання російських військ на території України. І було надано «зелене світло для зелених людей». Це був, скоріше, дипломатичний крок та акт залякування, оскільки російський спецназ уже фактично був присутній в Криму та активно діяв. Українські військові частини, командири яких не забажали здаватись, були взяті штурмом.

Не всі українські військові діяли пасивно. 3 березня з аеродрому Новофедорівка вилетіли кілька літаків і вертольотів 10-ї морської авіаційної бригади, чого російські сили не очікували. Маневруючи, використовуючи туман для прикриття, вони полетіли на північ — у напрямку Миколаєва. Щоб запобігти виявленню, політ відбувався на малій висоті та в умовах цілковитого радіомовчання. Як пізніше стало відомо, росіяни намагалися організувати перехоплення літаків, але їм це не вдалося.

На прес-конференції 4 березня 2014 року Володимир Путін зробив цікаву заяву, значення якої буде розкрито в найближчі кілька днів.

РОСІЙСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ВОЛОДИМИР ПУТІН

«Послухайте мене уважно. Я хочу, щоб ви зрозуміли мене чітко: якщо ми ухвалимо це рішення, це буде лише захист громадян України. І давайте побачимо, як ці війська будуть стріляти у власних людей, ми будемо стояти за ними — не попереду, а позаду...»

На всьому півострові росіяни застосовували так звану «місцеву самооборону». Це були озброєні або озброєні палицями молодики, які, поводячись агресивно, намагались спровокувати українських військових до використання проти них зброї. Це би дозволило росіянам стріляти «у відповідь» і розв'язало б їм руки.

Як пізніше стало відомо, часто ці групи «місцевої самооборони» насправді були російськими військовими, одягненими у цивільний одяг, або просто провокаторами, підготовленими спеціально для залучення глядачів. У деяких випадках провокатори досягали своєї мети, і все закінчувалося бійками на вулицях.

31-ша окрема гвардійська десантно-штурмова ордена Кутузова II ступеня бригада (31 ОДШБр, в/ч 73612, місце дислокації — м. Ульяновськ РФ) — окрема десантна бригада у складі повітрянодесантних військ Збройних сил Російської Федерації Центрального військового округу. Бригада брала участь в Другій чеченській війні та в бойових діях у

Південній Осетії (російсько-грузинська війна 2008) 26 лютого 2014 десантники 31-ї ОДШБр, перевдягнуті в форму українського міліцейського спецназу «Беркут», захопили Парламент Криму в місті Сімферополь. Підрозділи бригади брали участь також в російській інтервенції на сході України. Кілька солдатів 31-ї бригади були захоплені в полон українськими військами.

5 березня 2014 року невідомий військовий з'явився біля воріт 36-ї бригади берегової оборони в Перевальному і представився офіцером ВМФ Росії. Згодом з'ясувалось, що він командир 31-ї окремої десантно-штурмової бригади з Ульяновська (Росія). Візитер висунув ультиматум: усі підрозділи, включаючи розвідроту 25-ї парашутно-десантної бригади (яка була в Криму на навчаннях з 14 лютого), повинні повернути всю зброю та техніку на склади та сховища.

Але українські військовослужбовці відповіли жорстким «ні» і пригрозили застосуванням зброї у випадку проникнення на територію. Через кілька годин українську військову частину оточили невідомі військові, які організовували кулеметні та снайперські позиції на сусідніх пагорбах.

Однак є велика різниця між штурмом аеродрому, який боронять пілоти та техніки, і нападом на підрозділ підготовлених десантників і морпіхів, укомплектованих важким озброєнням. Зваживши всі «за» і «проти», росіяни від нападу вирішили утриматися.

Одразу після захоплення будівлі уряду Криму в Сімферополі місцеві депутати, оточені великою групою озброєних людей у військовій формі, проголосували за проведення референдуму в Криму. Він був призначений на 25 травня, на порядку денному стояло питання щодо «незалежності Автономної Республіки Крим». Але вже 6 березня дата та тема референдуму були поспішно змінені: референдум перенесли на 16 березня, а новим питанням стало приєднання Криму до Російської Федерації.

Ще до проведення референдуму, 7 березня, спікер Ради Федерації Росії Валентина Матвієнко заявила про готовність Росії прийняти Крим у склад Федерації. Тобто питання приєднання як таке вже давно було вирішене.

9 березня українські військові встановили блокпост на півострові Чонгар. Росіяни, що займали частину півострова, від Чонгара відступили.

11 березня Верховна Рада Автономної Республіки Крим ухвалила «Декларацію про незалежність». Ідея прийняття цього документа

36-та окрема бригада берегової оборони (36 ОБрБО) була створена у грудні 2003 в Автономній Республіці Крим і складалася з окремих підрозділів, що були дислоковані по всій території півострова. У серпні 2010 бригаду переформатували. Окремі військові частини були включені в штат бригади з місцем дислокації в с. Перевальне Сімферопольського району Автономної Республіки Крим. 2 березня 2014 російські війська увійшли в Перевальне. Командир бригади Сергій Стороженко зрадив Україні, не виконав наказу керівництва держави та

саботував оборону. 14 березня до військової частини прибуло підкріплення із 60 кримських татар, які виявили бажання вступити до лав підрозділу на підставах мобілізації. Стороженко відповів їм відмовою. Після захоплення півострова підрозділи ВМС ЗС України відступили на материкову Україну. Залишки бригади, а також 1-й та 501-й окремі батальйони морської піхоти були передислоковані до м. Миколаїв та в подальшому склали основу 36-ї окремої бригади морської піхоти Військово-морських сил Збройних сил України.

полягала в тому, що Крим повинен проголосити себе незалежною державою. І лише після цього вступити до складу Російської Федерації.

Весь цей час росіяни продовжували займати військові бази та кораблі. Чорноморський флот Росії затопив кілька кораблів у гирлі Донузлавської затоки, фактично заблокувавши українські кораблі, які базувалися в бухті. Спроби українського тральщика «Черкаси» прорватися у відкрите море були зірвані російськими кораблями.

ЮРІЙ ФЕДАШ. КОМАНДИР ТРАЛЬЩИКА «ЧЕРКАСИ»

«Я наказ на відкриття вогню віддавав. Тому ми й чинили опір, коли всі вже здалися. Мій корабель був останнім. Коли

Юрій Федаш — український військовий моряк. В 2014 — у званні командир морського тральщика «Черкаси». В період захоплення Криму російськими військами екіпаж тральщика відмовився

здаватися окупантам. Незважаючи на численні спроби захоплення корабля російськими

штурмовими групами, тральщик «Черкаси» маневрував в бухті Донузлав та робив спроби прорватися у відкрите море. Фактично тральщик «Черкаси» опирався спробам захоплення довше за всіх. Після повернення на материкову частину України Юрій Федаш отримав звання капітана 2-го рангу, продовжив службу в ВМС України та був призначений начальником штабу бригади надводних кораблів в Очакові. 21 серпня 2014 Юрій Федаш був удостоєний орденом Данила Галицького.

«Черкаси» (U-311) — морський тральщик проекту 266М (Natyа class за класифікацією НАТО). Морський тральщик з заводським номером С-950 був закладений в 1975. Зарахований у списки кораблів Військово-морського флоту СРСР 10 червня 1977, отримав власну назву «Разведчик». У 80-х роках ХХ ст. корабель активно експлуатувався, виходив на бойову службу в Атлантичний і Індійський океани. Брав участь в бойових діях. 25 липня 1997 корабель увійшов до складу Військово-морських сил України, де отримав назву «Черкаси» та бортовий номер U311. В березні 2014 корабель перебував на озері Донузлав. 6 березня 2014 на виході з бухти Донузлав було затоплено два російські кораблі «Очаков» і «Шахтёр», 7 березня затоплено ще одне судно, а 13 березня — четверте списане судно. Таким чином було створено барикаду, через що

українські кораблі в бухті були заблоковані. 24 березня, після захоплення російськими військовими корабля «Костянтин Ольшанський», «Черкаси» залишився єдиним військовим кораблем на Донузлаві під українським прапором. 25 березня ввечері після двогодинного штурму корабель захопили російські війська.

Параметри	
Тоннаж	нормальний — 735 т, повний — 790 т
Довжина	61,2 м
Ширина	10,2 м
Осадка	3,45 м
Артилерія	2 x 2 30-мм АУ АК-230М (2000 пострілів), 2 x 2 25-мм 2М-3М (2000 пострілів), 2 x 2 25-мм 2М-3М (2000 пострілів)
Торпедно-мінне озброєння	2 x 5 252-мм РБУ-1200 (30 РГБ-12), трали БКТ, ТЭМ-3, АТ-3, Ш-3, міноскидач на 10 ГБ або морських мін
Зенітне озброєння	2 x 4 ПУ ПЗРК МТУ-4 «Стрела-3» (20 ракет 9К32)

були захоплені всі кораблі та берегові частини, морські піхотинці та спецназ ... Коли все захопили, корабель маневрував в озері під українським прапором.

Чому так сталося? Тому що я дав вказівки щодо вогню на попередження! Це був відлякуючий вогонь! Цього було достатньо, щоб російські спецпризначенці відмовилися від своїх дій. Це дало нам можливість довше чинити опір.

Так, ми відкрили вогонь. Ми кидали гранати і стріляли зі стрілецької зброї. Ми робили попереджувальні постріли по курсу.

Це було моє власне рішення, бо я не хотів з ганьбою звідти піти».

На щастя, флагман Українського Чорноморського флоту — фрегат «Гетьман Сагайдачний» — був у морі під час цих подій. Незважаючи на заяви в російських ЗМІ про те, що українські моряки перейшли на бік РФ, корабель уник зустрічі з російським крейсером «Москва» і повернувся до Одеси.

Не дивно, що більшість населення країни не розуміли, що відбувається. Україна тільки починала відновлюватися після подій на Майдані в Києві. Через поспішну втечу президента Віктора Януковича та багатьох лояльних до нього чиновників виконавчу владу довелося будувати наново, а багато секретних документів було викрадено, втрачено чи знищено.

Аудит Національної скарбниці з'ясував, що на єдиному казначейському рахунку зберігається сума в 108,133 гривень та 65 копійок, що станом на 27 лютого 2014 року становило 10 000 доларів. За різними підрахунками, колишній президент Віктор Янукович вкрав від 20 до 100 мільярдів доларів державних коштів. Процес повернення цих грошей триває і донині.

Віктор Янукович — український політичний діяч, з 2010 по 2014 обіймав посаду президента України. Визнаний Верховною Радою таким, що самоусунувся від виконання своїх конституційних повноважень, а згодом

був позбавлений звання президента України спеціальним законом. З 1997 по 2002 — голова Донецької облдержадміністрації. В 2002—2005 та 2006—2007 обіймав посаду прем'єр-міністра України. Янукович двічі брав участь у президентських виборах. В 2004 році у повторному другому турі програв Віктору Ющенку. В 2010, декларуючи євроінтеграційний

курс країни, Янукович на виборах переміг і посів посаду президента. Відмова Януковича від євроінтеграційного курсу в 2013 стала причиною масових протестів, більш відомих як «Революція Гідності» або «Євромайдан». 21 лютого 2014, після кількох місяців вуличного протистояння, лідери опозиції підписали з Януковичем «мирову угоду». Проте вже наступного дня президент України з Києва зник, 27 лютого стало відомо, що він перебуває на території РФ. В березні 2015, даючи інтерв'ю для російського документального фільму «Крим — шлях додому», президент РФ Володимир Путін визнав, що втеча Януковича була організована російськими спецслужбами. 24 січня 2019 Янукович визнаний винним у державній зраді та пособництві у веденні агресивної війни, за що був заочно засуджений до 13 років позбавлення волі.